

УДК 342.9

ДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ КОЛЕГІАЛЬНИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Юрій ЦВІРКУН,
кандидат юридичних наук,
здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано підходи до визначення поняття «дискреційні повноваження», досліджено дискреційні повноваження колегіальних суб'єктів публічної адміністрації, умови їх реалізації та здійснення судового контролю під час виконання ними таких повноважень.

Ключові слова: дискреційні повноваження, колегіальні суб'єкти публічної адміністрації, власний розсуд.

ON THE ISSUE OF IMPLEMENTING DISCRETIONARY POWERS BY COLLEGIAL SUBJECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Yurii TSVIRKUN,
Candidate of Law,
Applicant at the Department of Administrative and Commercial Law
of Zaporizhzhia National University

SUMMARY

The article analyzes approaches to defining “discretionary powers”, examines discretionary powers of collegial entities of public administration, circumstances of their applying and judicial control over exercising these powers.

Key words: discretionary powers, collegial entities of public administration, discretion.

REZUMAT

Articolul analizează abordările privind definiția “puterilor discreționare”, examinează competențele discreționare ale subiecților colegial ai administrației publice, condițiile de implementare a acestora și punerea în aplicare a controlului judiciar în exercitarea acestor competențe.

Cuvinte cheie: puteri discreționare, subiecte colegiale ale administrației publice, discreție proprie.

Постановка проблеми. У діяльності колегіальних суб'єктів публічної адміністрації питання застосування ними дискреційних повноважень займає особливе місце. Насамперед це пов'язано з тим, що чинні закони України не дають визначення таких повноважень та чіткої відповіді на те, коли і як вони можуть використовуватися, однак відповідні повноваження передбачені і застосовуються такими суб'єктами під час здійснення їх владних управлінських функцій. Крім того, маючи певну свободу розсуду в ухваленні рішення чи вчиненні дії в силу наявності дискреційних повноважень, органи публічної влади, особливо колегіальні, нерідко переходять межі наданих їм законом повноважень, порушуючи права, свободи та інтереси особи. У вирішенні таких публічно-правових спорів адміністративні суди займають позицію невтручання у дискреційні повноваження органів влади, що породжує дискусії серед науковців щодо подібної судової практики.

Мета статті полягає у дослідженні проблемних питань, які виникають у зв'язку із реалізацією дискреційних повноважень колегіальними суб'єктами публічної адміністрації під час виконання ними владних управлінських функцій та здійснення адміністративними судами контролю за відповідними суб'єктами під час виконання дискреційних повноважень. У сучасній юридичній літературі питання реалізації дискреційних повноважень колегіальними суб'єктами публічної адміністрації майже не розкриті.

Виклад основного матеріалу. Наділення органів виконавчої влади та місцевого самоврядування дискреційною компетенцією, тобто правом діяти на власний розсуд, є необхідною передумовою для ефективного виконання ними владних управлінських функцій. Проте досі національний закон не містить визначень таких понять, як «дискреційне право (дискреція)» та/або «дискреційні повноваження», не регламентує процедуру та умови їх виконання. Вони залишаються лише предметом наукового вивчення. З огляду на прогалини в законодавстві, визначити, як правильно, у який спосіб, якими засобами та з дотриманням вимог закону реалізувати свої дискреційні повноваження, суб'єктам публічної адміністрації не просто. Що стосується колегіальних суб'єктів публічної адміністрації, які у своїй діяльності демонструють забезпечення організаційної єдності, то вони, маючи розширені можливості для застосування дискреційної влади, використовують її дуже часто довільно.

Під час виконання владних управлінських функцій на органи публічної влади та їх посадових осіб покладається конституційний обов'язок діяти тільки відповідно до нормативно-правових приписів. Конституція України у ч. 2 ст. 19 встановлює, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. Тобто діяльність усіх суб'єктів публічної влади повинна

бути упорядкована законом. Свої повноваження вони зобов'язані здійснювати лише згідно із буквою закону. Принцип, закладений у зазначеній вище конституційній нормі, можна сформулювати в такій формі: «Заборонено все, крім дозволеного законом».

Рекомендація № R (80) 2 Комітету Міністрів Ради Європи «Щодо здійснення дискреційних повноважень адміністративними органами», прийнята 11 березня 1980 р., передбачає, що термін «дискреційне повноваження» означає повноваження, яке надає адміністративному органу ступінь свобод під час прийняття рішення, даючи йому змогу вибрати з кількох юридично допустимих рішень те, яке буде найбільш прийнятним [2].

Таким чином, у реалізації дискреційних повноважень адміністративний орган має право обирати, як йому діяти у тій чи іншій ситуації для досягнення поставленого результату. Однак навіть тут він має діяти виключно у межах норми права, яка визначає його компетенцію. Виходити за межі приписів закону йому забороняється.

Акти, предметом яких є регулювання адміністративних процедур, схвалені та діють у більшості країн Європи. Саме вони містять норми, які дають визначення дискреційного права суб'єктів публічної адміністрації.

До прикладу, ст. 4 Закону Естонської Республіки «Про адміністративне провадження» від 06 червня 2001 р. встановлює, що дискреційне право (дискреція) – надані адміністративному органу законом повноваження діяти на свій розсуд у прийнятті рішень або здійснювати вибір між різними рішеннями. Дискреційне право слід здійснювати відповідно до повноважень, цілями дискреційного права і загальними принципами права з урахуванням істотних обставин і обґрунтованих інтересів [3].

Прийняття рішення щодо ухвалення Адміністративно-процедурного кодексу України, який би мав передбачати такі поняття, як «дискреційне право (дискреція)» та/або «дискреційні повноваження», в черговий раз відкладено на невизначений строк. Дефініції поняття «дискреція», які даються вітчизняними науковцями, не застосовуються на практиці в офіційному обороті. Серед теоретиків немає єдності щодо розуміння змісту дискреційних повноважень. Чинні ж нормативно-правові акти вищої юридичної сили не містять відповідних понять.

Згідно з п. 1.6 Методології проведення антикорупційної експертизи, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 р. № 1380/5, дискреційні повноваження – сукупність прав та обов'язків органів державної влади та місцевого самоврядування, осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, що надають можливість на власний розсуд визначити повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, яке приймається, або можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів управлінських рішень, передбачених нормативно-правовим актом, проектом нормативно-правового акта [4].

Тож в Україні поняття дискреційних повноважень знайшло своє відображення в антикорупційному підзаконному акті. Тому в практичному застосуванні можемо спиратися на це визначення. Відсутність на рівні закону нормативно-правового забезпечення поняття «дискреційні повноваження» впливає на невизначеність регулювання відносин у цій сфері.

Законодавчі акти встановлюють відповідальність посадових і службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування за дисциплінарні проступки, адміністративні правопорушення та злочини, якщо недоліки в роботі призводять до прийняття протиправних рішень, вчинення дій та допущення бездіяльності. Однак у законодавстві чітко не визначено, як діяти, коли рішення, дії

або бездіяльність колегіальних суб'єктів грубо порушують закон.

Науковець О. Лагода вважає, що однією з найбільш помітних помилок у застосуванні дискреційних повноважень органами виконавчої влади та місцевого самоврядування є вихід за межі, визначені нормою права. Другою помилкою у застосуванні адміністративного розсуду, на його думку, є неправильна оцінка умов індивідуальної справи, що передбачає використання розсуду [5].

Такі помилки допускаються суб'єктами публічної адміністрації, коли вони мають занадто широкі дискреційні права, а відносини у сфері публічного управління належним чином не упорядковані.

У зв'язку з тим, що в Україні відсутній окремий законодавчий акт, який визначає адміністративну процедуру, органи публічної влади у більшості випадків діють самостійно, не спираючись на закон. Тобто їм надається занадто широкий вибір поведінки. Це дозволяє часто використовувати дискреційні права не в інтересах приватної особи та суспільства.

Найбільш важко вдається забезпечити захист приватної особи тоді, коли дискреційні повноваження свавільно застосовують колегіальні суб'єкти публічної адміністрації. «Розсіювання» відповідальності та невизначений характер їх діяльності призводить до того, що такі суб'єкти найчастіше виходять за межі наданих їм законом повноважень. Тому конкретизація управлінської діяльності щодо виконання своїх функцій колегіальними суб'єктами публічної адміністрації потребує особливої уваги.

Ефективний контроль за діяльністю відповідних суб'єктів покликані здійснювати адміністративні суди. Національним адміністративним судам така компетенція надається відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ).

Так, згідно із ч. 2 ст. 2 КАСУ, у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку [6].

Отже, перевірити, чи діяв адміністративний орган у межах норми, яка визначає його повноваження, а також чи правильно він оцінив умови конкретної справи, є обов'язком суду. Обмеження свавілля суб'єктів владних повноважень є основною задачею адміністративного судочинства.

Проте позиція адміністративних судів щодо розв'язання таких спорів є різною. Сьогодні суди все рідше беруть на себе відповідальність зобов'язати відповідача прийняти певне рішення чи вчинити певні дії на користь позивача у справі, посилаючись на те, що вони таким чином можуть перебрати повноваження органу виконавчої влади чи місцевого самоврядування та вийти за межі своєї компетенції. Часто одні й ті ж самі повноваження суб'єкта публічної адміністрації суди вважають в одному випадку дискреційними, а в іншому – виключними (не дискреційними).

Верховний Суд України у постанові від 05 грудня 2006 р. № 06/97/21-527/006 зазначив, що суд не може під-

мінати державний орган, рішення якого оскаржується, приймаючи замість рішення, яке визнається протиправним, інше рішення, яке б відповідало Закону, та давати вказівки, які б свідчили про вирішення питань, які належать до компетенції такого суб'єкта владних повноважень [7].

Дотримуючись такого правового висновку, Житомирський окружний адміністративний суд у постанові від 20 серпня 2013 р. № 806/1852/13-а вказує, що принцип поділу влади заперечує надання адміністративному суду адміністративно-дискреційних повноважень – єдиним критерієм здійснення правосуддя є право. Тому завданням адміністративного судочинства завжди є контроль легальності. Перевірка доцільності переступає компетенцію адміністративного суду і виходить за межі завдання адміністративного судочинства [8].

Вирішуючи спір між кандидатом на посаду міського голови та міською виборчою комісією, Київський окружний адміністративний суд у постанові від 14 червня 2014 р. № 810/3614/14 зазначив, що в порушення вимог ч. 7 ст. 75 Закону № 2487-VI та ч. 2 ст. 14 КАСУ відповідачем рішення про повторний підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці № ... прийнято не було, у зв'язку з чим позовні вимоги позивача в частині визнання протиправною бездіяльності відповідача з невиконання рішення суду та про зобов'язання відповідача повторно розглянути питання щодо прийняття рішення про повторний підрахунок підлягають задоволенню у вигляді визнання протиправною бездіяльності відповідної міської виборчої комісії в частині невиконання постанови суду та зобов'язання відповідної міської виборчої комісії повторно розглянути питання щодо прийняття рішення про повторний перерахунок голосів виборців на дільничній виборчій комісії № ... з позачергових виборів міського голови 25 травня 2014 р. з урахуванням висновків, викладених у постанові суду.

Водночас, як зазначає суд у цій справі, не можуть бути задоволені вимоги позивача про зобов'язання відповідача прийняти рішення про повторний перерахунок голосів виборців на виборчій дільниці № ... з позачергових виборів відповідного міського голови 25 травня 2014 р. та про зобов'язання відповідача здійснити повторний перерахунок голосів виборців на виборчій дільниці № ... з позачергових виборів міського голови 25 травня 2014 р., оскільки, за змістом наведених положень ч. 6 ст. 75 Закону № 2487-VI, прийняття виборчою комісією рішення про повторний підрахунок голосів є дискреційним повноваженням [9].

Однак є й інша позиція адміністративних судів з цього приводу, коли вони зобов'язують суб'єктів владних повноважень вчиняти певні дії на користь приватних осіб – позивачів у справі.

Так, у рішенні від 16 вересня 2015 р. у справі № 21-1465a15 Верховний Суд України доходить висновку, що спосіб відновлення порушеного права має бути ефективним та таким, який виключає подальші протиправні рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень, щоб у разі невиконання або неналежного виконання рішення не виникало б необхідності повторного звернення до суду і здійснювалося б примусове виконання рішення [10].

Київський апеляційний адміністративний суд у постанові від 25 січня 2017 р. № 823/1809/16 зазначив, що, у разі відсутності у суб'єкта владних повноважень законодавчо закріпленого права адміністративного розсуду у вчиненні дій/прийнятті рішення та встановлення у судовому порядку факту протиправної поведінки відповідача, зобов'язання судом суб'єкта прийняти рішення конкретного змісту не можна вважати втручанням у дискреційні повноваження, адже саме такий спосіб захисту порушеного права є найбільш ефективним та направлений на недопущення свавілля в органах влади [11].

На підставі таких висновків суд апеляційної інстанції задовольнив апеляційну скаргу, скасував рішення першої інстанції та прийняв нову постанову, якою адміністративний позов про зобов'язання вчинити дії задовольнив повністю. Визнав протиправними дії відповідача та зобов'язав його видати позивачу певний документ.

Проаналізовані рішення адміністративних судів вказують на те, що відповідачами у цих справах у більшості випадків були органи, які за способом прийняття рішень є колегіальними. Такі органи приймають рішення більшістю голосів їх членів, які уповноважені за законом чи іншим нормативно-правовим актом приймати владні рішення у межах компетенції відповідного органу. Відповідальність за прийняті рішення також несе орган, а не його член особисто, що на практиці сприяє уникненню будь-якої відповідальності за прийняття протиправного рішення.

Суди не повинні втручатися в діяльність суб'єктів публічної адміністрації, але їх компетенція має бути широка щодо реагування на прояви протиправності з боку таких суб'єктів. Відсутність компетенції в адміністративного суду щодо належного контролю за тим, як здійснюють свої повноваження суб'єкти публічної адміністрації, в т. ч. і дискреційні повноваження, позбавляє можливості відновлення порушених ними прав, свобод та інтересів приватних осіб.

У діяльності усіх трьох гілок державної влади та в системі органів місцевого самоврядування колегіальні суб'єкти публічної адміністрації відіграють важливу роль. До прикладу, колегіальними органами є: Кабінет Міністрів України; Верховна Рада України; Центральна виборча комісія; Рада міністрів Автономної Республіки Крим; Верховна Рада Автономної Республіки Крим; сільські, селищні, міські, районні в місті ради; районні та обласні ради; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері комунікаційних послуг; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; Національне агентство з питань запобігання корупції; Конституційний Суд України та суди загальної юрисдикції у разі прийняття рішень колегіально; Вища кваліфікаційна комісія суддів України; Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури та ін.

Крім того, законодавством передбачені колегіальні суб'єкти, що функціонують як ради та палати. До них належать: Рада національної безпеки і оборони; Вища рада правосуддя; Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення; Аудиторська палата України; Рахункова палата тощо. Низка зазначених колегіальних суб'єктів публічної адміністрації є конституційними органами.

Окрім колегіальних суб'єктів, які віднесені до системи органів державної влади і здійснюють адміністративно-розпорядчі функції, є також колегіальні суб'єкти, які за статусом, ураховуючи законодавчі приписи, не належать до жодної з гілок влади і функціонують як координаційні, консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Такі органи, згідно із п. 28 ст. 106 Конституції України [1], створюються Президентом України, а відповідно до ст. 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [12] – утворюються Кабінетом Міністрів України.

Що стосується створення відповідних органів Главою держави, то за правовим порядком їх організації можемо виділити ті, які формуються безпосередньо на підставі Конституції України (Представництво Президента в Автономній Республіці Крим, Рада національної безпеки та оборони України), та ті, які утворюються за власним рі-

шенням Президента (Адміністрація Президента та інші). До таких органів належить низка колегіальних суб'єктів – ради, комісії, комітети, робочі групи тощо.

У п. 1 постанови Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 599 «Питання консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України» встановлено, що консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи Кабінету Міністрів України (далі – допоміжні органи) утворюються на постійній або тимчасовій основі Кабінетом Міністрів України для забезпечення здійснення його повноважень. Допоміжні органи діють на громадських засадах за колегіальним принципом, якщо інше не визначено актами Кабінету Міністрів України [14].

Нерідко допоміжні органи наділяються владними повноваженнями. З огляду на норми, які регулюють діяльність таких органів, можна виділити такі їх основні завдання: сприяння забезпеченню реалізації повноважень Президента України та Кабінету Міністрів України, що належать до їх компетенції; консультування Глави держави та Уряду з певних завдань, що виникають у ході виконання ними своїх владних управлінських функцій; підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у відповідній сфері; координація дій органів виконавчої влади; визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики; підвищення ефективності діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади; удосконалення нормативно-правової бази з відповідних питань.

Згідно із п. 3 постанови Уряду від 17 червня 2009 р. № 599, допоміжний орган утворюється як: комісія – для забезпечення узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади з питань, пов'язаних із реалізацією повноважень Кабінету Міністрів України; комітет – для розгляду питань щодо присудження державних премій; організаційний комітет (координаційний центр) – для забезпечення узгодження дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій із питань підготовки і проведення заходів загальнодержавного значення; рада – для вивчення проблемних питань, пов'язаних із реалізацією державної політики у відповідній сфері; робоча група – для участі у підготовці проектів нормативно-правових актів, інших документів, що подаються на розгляд Кабінету Міністрів України; урядова комісія – для розслідування причин аварії (катастрофи), вжиття заходів до подолання наслідків стихійного лиха, надання допомоги потерпілим громадянам та їх сім'ям; міжвідомча робоча група – для забезпечення узгоджених дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, вивчення ситуації в окремій сфері, підготовки пропозицій та рекомендацій Кабінету Міністрів України для забезпечення моніторингу під час вирішення фінансово-економічних та інших питань [13].

Отже, в Україні діє чимала кількість різноманітних колегіальних суб'єктів, на які покладається виконання публічно-владних управлінських функцій на підставі законодавства, в т. ч. на виконання делегованих повноважень або надання адміністративних послуг. Їх кількість постійно збільшується. Кожен із цих органів має своє коло дискреційних повноважень, і ці повноваження мають свої особливості залежно від суб'єкта їх виконання.

В умовах реформування органів публічної влади слід приділити увагу звуженню кількості дискреційних повноважень колегіальних суб'єктів публічної адміністрації та чіткому їх регулюванню, зокрема конкретизації управлінської діяльності таких суб'єктів. Реалізація владних повноважень має відбуватися відповідно до точного та повного формально-юридичного законодавчого визначення.

У п. 49 Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Волохи проти України» від 02 листопада 2006 р. (Заява № 23543/02) зазначається, що надання правової дискреції органам виконавчої влади у вигляді необмежених повноважень було б несумісним із принципом верховенства права. Отже, закон має з достатньою чіткістю визначити межі такої дискреції, наданої компетентним органам, і порядок її здійснення, з урахуванням законної мети даного заходу, щоб забезпечити особі належний захист від свавільного втручання [14].

Також необхідним є забезпечення належного контролю за здійсненням таких повноважень, зокрема з боку адміністративних судів.

Так, Рекомендація № R (80) 2 Комітету Міністрів Ради Європи передбачає, що акт, прийнятий у ході здійснення дискреційних повноважень, підлягає контролю щодо законності з боку суду або іншого незалежного органу [2].

Практика Європейського суду з прав людини, що міститься у рішеннях зі справ «Волохи проти України», «Гасан і Чауш проти Болгарії», «Броньовський проти Польщі», «Гавенда проти Польщі», «Аманн проти Швейцарії», «Олссон проти Швеції» вказує на те, що, у разі прийняття адміністративним органом в рамках дискреційних повноважень рішення, яке суперечить принципам Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, його слід визнавати таким, що порушує її. Також суди мають відновлювати порушене право шляхом зобов'язання суб'єкта владних повноважень прийняти конкретне рішення, у т. ч. і колегіального органу, якщо відмова визнана неправомірною, а інших підстав для відмови не вбачається.

За чинними нормами процесуального права у національних адміністративних судів є підстави для дієвого контролю, зокрема шляхом зобов'язання відповідача прийняти певне рішення чи вчинити певні дії, які забезпечать відновлення порушеного права особи. Принаймні, це узгоджується зі ст. 245 КАСУ, яка визначає повноваження суду у вирішенні справи.

Таким чином, органи, які здійснюють публічно-владні управлінські функції, в т. ч. і колегіальні суб'єкти публічної адміністрації, мають бути зв'язані законом з усіх сторін та контролюватися компетентним і незалежним судом. Це вводить їх діяльність у чіткі та зрозумілі рамки, обмежує можливості приймати неправомірні рішення. Такий комплексний підхід спонукає колегіальних суб'єктів публічної адміністрації приймати рішення та діяти відповідно до вимог, які закріплені у ч. 2 ст. 19 Основного Закону України.

Висновки. Дослідження реалізації дискреційних повноважень колегіальними суб'єктами публічної адміністрації дозволяють звернути увагу на те, що сьогодні, з огляду на вітчизняне правове поле, у відповідних суб'єктів є необмежена дискреційна компетенція. Відсутність регламентації здійснення ними таких повноважень дозволяє довільно використовувати свої управлінські функції та збільшує корупційний фактор у процесі їх виконання. «Розгнужданий поведінці» колегіальних суб'єктів публічної адміністрації мають завадити такі стримуючі елементи: чітка регламентація публічно-владних управлінських функцій колегіальних суб'єктів шляхом ухвалення загального акту про адміністративну процедуру, мінімізація дискреційних повноважень та формування відповідних компетентностей у питаннях здійснення цих повноважень; запровадження дієвих механізмів судового контролю з розширеною юрисдикцією адміністративних судів, єдина судова практика вирішення відповідних спорів; посилення відповідальності та визначення підходів до застосування санкцій до таких суб'єктів у разі встановлення судом порушення прав, свобод чи інтересів особи.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: від 28 червня 1996 р. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
2. Стосовно реалізації адміністративними органами влади дискреційних повноважень: Рекомендація № R (80) 2 Державам-членам, прийнята Комітетом Міністрів Ради Європи 11 березня 1980 р. URL: <https://rm.coe.int/16804f22ae>.
3. Про адміністративне провадження: Закон Естонської Республіки від 06 червня 2001 р. URL: http://estonia.news-city.info/docs/systemsw/dok_iegdqb/index.htm.
4. Наказ Міністерства юстиції України від 23 червня 2010 р. № 1380/5. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
5. Лагода О. Основні помилки у застосуванні дискреційних повноважень посадовими особами адміністративних органів. Право України. 2009. № 3. С. 86–89.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
7. Постанова Верховного Суду України від 05 грудня 2006 р. № 06/97/21-527во06. URL: <http://www.ligazakon.ua>.
8. Постанова Житомирського окружного адміністративного суду від 20 серпня 2013 р. № 806. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/35249469>.
9. Постанова Київського окружного адміністративного суду від 14 червня 2014 р. № 810/3614. Єдиний держав-

ний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/39198208>.

10. Постанова Верховного Суду України від 16 вересня 2015 р. № 21-1465a15. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55918312>.

11. Постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 25 січня 2017 р. № 823/1809/16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64260825>.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII. URL: <http://www.ligazakon.ua>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 599. URL: <http://www.ligazakon.ua>.

14. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Волохи проти «України» від 02 листопада 2006 р. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_138.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Цвіркун Юрій Іванович – кандидат юридичних наук, здобувач кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Tsvirkun Yurii Ivanovych – Candidate of Law, Applicant at the Department of Administrative and Commercial Law of Zaporizhzhia National University